

гостьових лекцій делегатів з підприємств і громадських організацій для студентів бакалаврату, магістратури, докторантури та курсів підвищення кваліфікації;

– реалізація проекту «безперервного навчання» – lifelong learning (забезпечення ВНЗ необхідних умов для придбання навичок, знань, додаткових кваліфікацій претендентам з бізнес-середовища, у тому числі, за межами студентського віку та на будь-якому етапі життя);

– активізація підприємницьких ініціатив (діяльність ВНЗ, спрямована на створення нових венчурів та кооперації з бізнесом для розробки інноваційної культури підприємництва).

Н.М. Федоренко, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНО-ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Соціально-економічний розвиток сучасного суспільства дедалі більшою мірою визначається рівнем розвитку інноваційно-інституціонального середовища. Реалізація державної інноваційно-інвестиційної політики набуває дедалі більшої актуальності в системі трьох головних складових інноваційної економіки «наука–освіта–виробництво», де освіта є конструктивною ланкою. В такому поєднанні освітній потенціал виступає одночасно як джерело поповнення науки кадрами і як головний фактор оволодіння робочою силою сучасними знаннями, необхідними для забезпечення економічного і соціального розвитку суспільства на основі використання передових досягнень науки, технологій, інновацій.

Проте знання мають тенденцію до старіння і освіта не завжди встигає за технічним прогресом. Світ швидко змінюється, і молоді люди, які випускаються з навчального закладу, потрапляють у зовсім інший технологічний світ, який за 5 років їх навчання змінився до невпізнання.

Сьогодні в Україні існує нагальна потреба в дослідженні нових шляхів і засобів формування та розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців. Вивчення передового зарубіжного досвіду надасть можливість посилити практичну підготовку студентів у ВНЗ України; поєднання навчання і практики, роботи за фахом сприятиме відпрацюванню необхідних компетенцій майбутніх фахівців, а дуальна система дозволить визначити потреби ринку праці на декілька років вперед.

Засновником дуальної освіти вважають Німеччину. Потім цей досвід повторила Канада, Японія, Австрія, Швейцарія та інші. Під системою дуальної освіти мається на увазі практика, коли в підготовці молодих фахівців беруть участь одразу два заклади – навчальний (ВНЗ, коледж та ін.) і підприємство. Навчальні плани та основні освітні акценти пристосовуються до вимог економіки, студенти отримують освіту за фахом безпосередньо на виробництві, або ж повинні пройти повний практичний курс на виробництві. Завдяки спільним проектам між ВНЗ та бізнесом результати досліджень та розробок знаходять безпосереднє застосування на практиці.

Дуальна освіта передбачає побудовану на єдиних методологічних засадах узгоджену взаємодію освітньої та виробничої сфер з підготовки спеціалістів певного профілю в рамках організаційно відмінних форм навчання, дає змогу долати неузгодженості між виробничою та освітньою сферами у процесі підготовки кадрів. У дуальній моделі створюються умови для залучення підприємств до процесу підготовки кадрів (йдеться про значні витрати, пов'язані з підготовкою фахівців) і вони стають зацікавленими не лише в результаті навчання, але й у його змісті та організації.

Студент отримує навички фахівця у одній або декількох суміжних галузях; роботу та навчання у малих групах і наставництво протягом всього періоду навчання; закріплює свої теоретичні знання на практиці; практичні навички, яких не може дати жоден університет; соціальний досвід та комунікації; дорогу до майбутньої професійної кар'єри; фінансову впевненість під час навчання, гарантії працевлаштування.

Підприємство отримує випускника, який знайомий з діяльністю ключових підрозділів фірми (структурою, особливостями технологічних процесів, маркетингом, кадровими питаннями, організацією стратегічно важливих закупівель тощо) і одразу може приступити до роботи та працювати ефективно. Вже в ході практики студенти включаються в роботу, привносять нові ідеї та підходи. Підприємство отримує гарантію, що випускники університету розпочнуть свою трудову діяльність саме у них і мають змогу відібрати кращих. Фірми, що підтримують систему дуального навчання, інвестують у власне майбутнє, підвищуючи також і свій імідж як роботодавців.

Університет отримує тіснішу інтеграцію освіти, науки і бізнесу; додаткове фінансування, підтримку персоналу та матеріальної бази; перспективу отримання нових технологій та підвищення кваліфікації викладачів; якісний і мотивований контингент студентів та їх успішне

працевлаштування; підвищення іміджу університету серед абітурієнтів та роботодавців.

Дуальна організація підготовки фахівців сприяє підвищенню рівня їхньої практичної підготовки, формуванню й розвитку в них ключових компетенцій, що у свою чергу сприяє підвищенню ефективності подальшої професійної діяльності. До того ж дуальна система забезпечує рівновагу між попитом та пропозицією фахівців на ринку праці, адже співпраця освітніх та господарських суб'єктів передбачає підготовку саме тієї кількості фахівців, саме з тією якістю знань та вмінь, яку на цей момент потребує ринок праці.